

Γλωσσάριο

Αλογο [το] (μύθος): Οι παλαιοημερολογίτες κάτοικοι του Κουφονησίου άκουγαν τα ποδοβολητά του αλόγου του Αγίου Γεωργίου και καταλάβαιναν τότε βρίσκεται στην εκκλησία του χωριού.

Βιολί [το], (μύθος): Οι ψαράδες του νησιού άκουγαν βιολιά στο Δασκαλιό καθώς πήγαιναν για ψάρεμα.

Δενδράκι [το], (μύθος): Λιμανάκι, όπου βρίσκεται ανατολικά της κεντρικής προβλήτας του νησιού. Όταν ήρθαν στο νησί οι πρώτοι κάτοικοι, υπήρχε εκεί ένα μεγάλο δέντρο, το οποίο έκανε σκιά και πήγαιναν εκεί οι ψαράδες και άπλωναν τα δίχτυα τους. Αργότερα κόπηκε.

Δίχτυ [το], (δοξασία): Αντικείμενο που τοποθετούσαν στον κόρφο του γαμπρού ανήμερα του γάμου για να μην τον «πιάνει το μάτι».

Εικόνα Αγίου Γεωργίου [η], (μύθος): Κάποτε δύο ξένοι επιχειρήσαν να κλέψουν την εικόνα του Αγίου Γεωργίου από την εκκλησία. Όταν τους κατάλαβαν οι κάτοικοι του νησιού άρχισαν να τους κυνηγούν. Κάποια στιγμή, οι ξένοι άντρες άναψαν μια φωτιά για να κάψουν την εικόνα και με το που την πέταξαν στις φλόγες, η ίδια η εικόνα πετάχτηκε και έπεσε μέσα σε έναν θάμνο. Στη συνέχεια, την βρήκαν οι ντόπιοι κάτοικοι και την επέστρεψαν στην εκκλησία.

Ιταλίδα [η],(μύθος): Παραλία του νησιού, η οποία πήρε το όνομά της από μία Ιταλίδα που έχτισε ένα σπίτι εκεί και το επισκέπτεται κάθε καλοκαίρι.

Κέρμα [το], (δοξασία): Πολύ παλιά, οι κάτοικοι του Κουφονησιού συνήθιζαν να παίρνουν ένα κέρμα, μια πεντάρα, και να σταυρώνουν τις εικόνες. Με αυτόν τον τρόπο ήθελαν να συμβουλευτούν τους Αγίους για μια πράξη που ήθελαν να κάνουν και δεν ήταν ιδιαίτερα σίγουροι για το αν θα ήταν καλή ή κακή. Αν, λοιπόν, το κέρμα κολλούσε πάνω στην εικόνα και δεν μπορούσαν να το βγάλουν, η πράξη ήταν καλή. Αν, όμως, η εικόνα πετούσε μακριά την πεντάρα, τότε η πράξη ήταν κακή. Αυτό ονομαζόταν «μελέτημα».

Λαμπάδες [οι], (δοξαασία): Μετά το μυστήριο του γάμου οι νεόνυμφοι φύλασαν τις καύτρες από τις λαμπάδες του γάμου μαζί με τα στέφανα προκειμένου να μην τις πάρει κάποιος και τους κάνει κακό (π.χ μάγια).

Λεπροί (μύθος): Πριν από πολλά χρόνια, ένα καϊκι με λεπρούς κατέφθασε στο Κουφονήσι. Την στιγμή που οι άντρες του καϊκιού ήταν έτοιμοι να δέσουν τα σχοινιά στον Στρούμπο, μία γειτονιά εντός της ανατολικής ζώνης του οικισμού του νησιού, είδαν έναν καβαλάρη, ο οποίος τους εμπόδιζε να αράξουν. Έτσι, πήγαν σε ένα άλλο λιμανάκι, την Σπηλιά, δυτικά του κεντρικού λιμανιού. Καθώς, όμως ήταν έτοιμοι να δέσουν ξανά, προς μεγάλη τους έκπληξη, είδαν ξανά τον καβαλάρη. Δεν είχαν άλλη επιλογή κι έτσι αποφάσισαν να εγκαταλείψουν το Κουφονήσι. Μετά από λίγο καιρό, το καϊκι ήρθε πάλι στο νησί, χωρίς λεπρούς αυτήν την φορά. Όταν ο καπετάνιος με τους άντρες του πήγαν στο καφενείο που υπήρχε τότε στο νησί, είδαν τους ντόπιους κατοίκους. Την στιγμή που τους είπαν τί τους είχε συμβεί την προηγούμενη φορά που ήρθαν στο νησί, οι Κουφονησιώτες τους είπαν πως δεν υπάρχει κανένας καβαλάρης στο νησί.

Μοίρες [οι], (μύθος): Όταν γεννιόταν ένα παιδί, μετά από τρεις μέρες, το επισκέπτονταν οι τρεις Μοίρες για να αποφασίσουν την μοίρα του παιδιού. Η πρώτη και η δεύτερη έλεγαν καλά λόγια. Η τρίτη, όμως, αν ήταν στα καλά της, έλεγε καλά λόγια, ενώ αν ήταν στις κακές της θα έλεγε κάτι κακό, το οποίο και θα καθόριζε τελικά, τις περισσότερες φορές, την μοίρα του μωρού.

Νεράιδα [η], (μύθος): Οι γονείς προκειμένου να τρομάξουν τα παιδιά για μην βγούν από το σπίτι το σούρουπο έλεγαν ότι υπάρχει κάτω από ένα δέντρο στο Πορί μία νεράιδα που μαζεύει όσα παιδιά κυκλοφορούνε αφού νυχτώσει.

Νερό [το], (δοξασία): Όταν κάποιος πέθαινε, οι δικοί του άνθρωποι είχαν στο σπίτι για σαράντα μέρες ένα καντηλάκι αναμμένο και δίπλα ένα ποτήρι με νερό. Το ποτήρι το έβαζαν για να πίνει νερό η ψυχή του νεκρού, η οποία λένε ότι αυτές τις σαράντα μέρες περιπλανιέται στα μέρη όπου είχε πάει όταν ήταν ακόμα στη ζωή.

Ευλομπάτης [ο], (μύθος): Μικρή παραλία που βρίσκεται στο βορειότερο μέρος του νησιού και είναι εκτεθειμένη στους ισχυρούς ανέμους που έρχονται από την θάλασσα. Πιθανόν το όνομά της να οφείλεται στις μεγάλες ποσότητες θαλασσόξυλων που ξεβράζει το κύμα.

Όνειρο [το], (μύθος): Ένας παπάς που ζούσε και λειτουργούσε στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου αποφάσισε να φύγει στην Αμοργό επειδή οι πιστοί βλαστημούσαν τον Χριστό και την Παναγία. Αφού έφυγε είδε στο όνειρο του τον Άγιο Γεώργιο που του ζητούσε να γυρίσει πίσω στο Κουφονήσι.

Πέτρα [η], (δοξασία): Την τοποθετούσαν στο στόμα του νεκρού για να μην έρθει το πνεύμα του στον κόσμο των ζωντανών.

Πλατιά πούντα [η], (μυθος): Διάσημη παραλία γυμνιστών. Πήρε το όνομά της λόγω της μεγάλης έκτασης της γης σε συνδυασμό με τη μεγάλη ποσότητα άμμου. Σήμερα η Πλατιά Πούντα ονομάζεται «Ιταλίδα» (βλ. «Ιταλίδα» παραπάνω)

Πνεύμα,κακό [το] (μύθος) : Κάποιοι κάτοικοι του νησιού είχαν ανεβάσει το κοπάδι τους σε ένα ύψωμα για να βοσκήσει. Κάποια στιγμή είδαν αρκετά μακριά τους έναν τράγο. Πήγαν λοιπόν να τον δούν από κοντά και εκείνος είχε εξαφανιστεί. Γύρισαν πίσω στο κοπάδι τους και τον ξαναείδαν στο είδιο σημείο που ήταν και πριν τον βρουν και όμως όταν πλησίαζαν εκείνος ξανά χάθηκε. Γύρισαν πάλι πίσω. Κάποια στιγμή πέρασε από το μυαλό τους ότι δεν ήταν τράγος και εκείνος χάθηκε. Λένε πως ο τράγος εξαφανιζόταν όταν πήγαιναν κοντά γιατί είχαν στην τσέπη τους μια ψίχα από ψωμί, κάτι που πίστευαν ότι έδιωχνε τα κακά πνεύματα.

Ρούχα βαπτιστικά [τα], (δοξασία): Πλένονταν στην θάλασσα μαζί με την πετσέτα της βάπτισης για να μην χυθεί το λάδι στο έδαφος και πατηθεί λόγω της ιερότητάς τους.

Σιτάρι [το], (δοξασία): Το σιτάρι και το σουσάμι από τα κόλυβα που παρασκευάζονται στο μνημόσυνο των σαράντα ημερών έπρεπε να καθαριστούν τρεις φορές γιατί ο νεκρός έρχεται και παίρνει ένα σπυρί. Αν βρεί κάτι χαλασμένο θα δυσσαρεστηθεί.

Στροφή κεφαλιού [η], (δοξασία): Όταν γινόταν η βάφτιση ενός μωρού, την ώρα που το έβγαζαν από την κολυμπήθρα και το έβαζαν στην αγκαλιά του νονού, αν το παιδί γυρνούσε το κεφάλι του προς τον νονό του, τότε εκείνος θα είχε καλή τύχη. Αν δεν το γύριζε, τότε δεν άλλαζε κάτι.

Φοίνικας [ο], (μύθος): Στην κεντρική παραλία του νησιού (ανατολικά του λιμανιού) υπάρχει μια ταβέρνα. Το μέρος όπου είναι το κτήριο ονομαζόταν Βάγια. Κάποτε, υπήρχε εκεί ένας πολύ ψηλός φοίνικας, τον οποίο κάποιος έκοψε και αμέσως τα χέρια του άρχισαν να θρυμματίζονται.

Φωνή [η], (δοξασία): Οι ψαράδες του Κουφονησιού δεν θέλουνε πρίν πάνε για ψάρεμα να ακούσουνε ευχές όπως «καλή ψαριά» γιατί το θεωρούν γρουσουζιά.

Χαρακόπου [το], (μύθος): Περιοχή που βρίσκεται πάνω από την παραλία Φοίνικας στο Κουφονήσι. Ονομάστηκε έτσι γιατί υπήρχαν χαρουπιές.

Ψαλίδι [το], (δοξασία): Το τοποθετούσαν στον κόρφο της νύφης για να μην την πιάνει το μάτι.

Ψωμί [το], (δοξασία): Παλιά, οι άνθρωποι του νησιού συνήθιζαν να έχουν μαζί τους, όπου κι αν πήγαιναν, ένα κομμάτι ψωμί. Με αυτόν τον τρόπο κρατούσαν μακριά τα πνεύματα.

